

CONTIMPORANUL

„E a“

D-rului N. Lupu

Dospesc pe străzile Bucureștilor, cele dintâi no-
roaie, pe când la Paris, răsar, în coșuri, violetele,
și la Roma primele rochii albe, iar la Petersburg,
pe Nawa, poate iarna se sparge în sloiuri de diamant
și ai pornit, frenetică, spre mare.

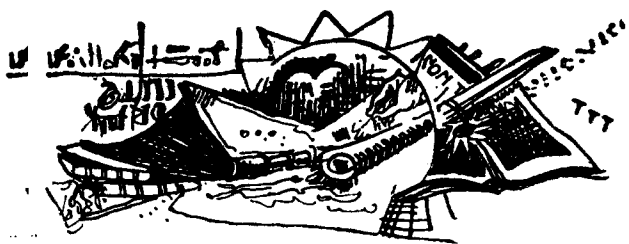
Iată continentul voios, globul sglobiu purtând truda
oamenilor, luxul metropolelor, sbaterea steagurilor
multicolore! Prin văzduhul sorbit de miliarde de guri,
deasupra valurilor și a crucilor, zi și noapte, se caută
și se pipăie și se întâlnesc, vestile. Radiograme vâs-
lesc din aripi imateriale și porumbeii lor diafani duc
cuiburilor pregătite, de metal, mesajul din lumea
toată. Stăruie în răstimpuri peste noaptea apelor
inștelarea în ritm a farurilor.

Pe transatlanticele nocturne, ca o ploaie de constelații,
splendoarea balurilor cosmopolite aprinde insula-i de
aur în inima întunericului, și vântul se împărtășește
din suflul muzicii depe bord, în somnul din zori le
întâlnesc stolurile migratoare care le schimbă în
grădini desmetice și stridente pogorâte pe catarte
și pe funii. Și viața pulsează analogă și aproape si-
multană: în câmpuri au ieșit plugurile de lemn din
Rusia și autotractoarele gigantice din America. Fu-
mul șantierelor din Nagasaki, al turnătorilor dela
Essen, și al uzinelor dela Bilbao. Edițiile speciale,
escadrelor, pavilioanele consulatelor, soneria cinemato-
grafelor, erupția sondelor, activitatea băncilor, consi-
liile de stat, parlamentele și cele câteva familii re-
gale cu coroana pe ismene, pe hârtia de scrisori și
pe cap. Și vine ceasul, pretutindeni, al plimbării prin
parcuri, și al ceaiului în marile restaurante unde
plastronul chelnerilor e la fel și regimintele se în-
torc dela câmp pline de noroi, ca plugarii, și alt
popor iese din fabrici, plin de sgură. Se învâlmă-
șesc luminile, sunetele, miresmele, cântecul îndră-
gostiților și al desfătăților și al bețivilor.

Căci cazărmile și forturile și temnițele, în care
gravă sună stingerea, sunt pline și mute și păzite.
Cei ce purtau în toiul petrecerii o căutătură pizmașă,
un braț fără greș, au fost strânsi la olaltă cu cei
a căror privire era iscoditoare și îndrăzneată și al
căror cuvânt, greu, cădea în suflete până în fund.
Căci în tumultul marilor bulevarde, deasupra teraselor
și a a lămpilor incandescente, și vizibile numai cercetă-
torului deprins, atârnă și se leagănă, dealungul trun-
chiului tenebros al spânzurătorii, hoitul gigantic al
„Ei”. Hoitul femeii cumplită, cu ochi de copil și gura
bestială, cu carnea fragedă și pângărită, hoitul celei
carre într-o bună zi se iverse, încăleacănd barierele, cres-
când dealungul străzilor unde se îngroașă o stranie
suiță de glotași, cărturari, soldați, derbedei, paiațe și
prooroci, investmântată în trențe de culoarea pur-
purrei, Despletita cu spini și bijuterii artificiale în păr
cu obraz de târfă și eroină, cu formidabil glas de
fingger și de slugă, care trece aprinzându-și torțe
dinu clopomițe, metereze și palate, pentru o supremă
scribare în piața publică.

De curând, poliția tuturor neamurilor, a prins-o
ca pe o prostituată, și din steagurile a treizeci de
națiuni i-au ghemotocit căluș pestriț, și au spânzu-
rat-o, pe furie, noaptea, deasupra planetei. Și rit-
mul, o clipă stânjenit, al balului unanim, s'a înțepit
amețitor, vinul și sângele, lacrimile și râsul au spu-
meșat în cupa ispitelor, înălțată, la toate răspântiile,
ca a un altar. Legiuitorii au gândit și au săpat, peste
tot ot locul, din nou, tablele legii. Și nimeni nu vede,
mijiniind în întuneric, cadențat ca o pendulă, alb ca
drumrul robilor, trupul „Ei”. Nimeni nu presimte,
că i din nodurile plâpânde cari au înăbușit-o, trupul
Ei s'a se desprinde ca dintre fulgere, un pisc; nimeni
nu u se așteaptă la clipa în care peste ospăturile
inteterminabile, pe marea moartă, ca o cataclază,
de e pestilențe și zămisliiri spontane se va năruî.
Cine oare se gândește la fața-i vânăta și crispată, la
limba cinic turgescență, deasupra baletului universal,
la c ochii ei care-și holbează idealurile respinse, în vii-
tor; la sânii-i înțărcați de maternitate, la pletele-i
viololente ce-și flutură nemărginit amenințarea de in-
tenendiu? Nimeni, căci ne-am acoperit fețele și ne-am
minimșit gândurile, ca totdeauna, în fața inevitabilu-
lui iui iminent.

L. VINEA.

CLARA HASKIL, — Xilografie originală de Marcel Iancu

Evreii și Huliganii

Nu putem vorbi despre vreo atitudine a populației
evreiești și a conducătorilor ei, față de cetele antisemite
cari terorizau cartierul.

Jidovul dela Cluj de-așijderea, ras în aplauzele
cafenelii, se consolează, în oglindă, cu figura lui
nouă. N'a cerut nici măcar anchetă. Laurii biruin-
țelor de acest fel ne rămân fără precupețire. Nu
mergeți însă să-i depuneți printre coroanele modeste
și buchetele dela Mărășești. Florile depe acele câm-
puri au fost altfel și de către alții câștigate.

Se vorbiă de formidabila solidaritate internațională
a Israelului, de Cahalul universal. Presa „jidovită” de
pretutindeni n'a dat, cum se așteptau antisemiții, a-
larma în străinătate. Nu s'a dat proporții evenimentelor.
Dar dacă această rezervă nu trădează intenții
de răzbumare, ea nu e nici dovada resemnării, nici
a pasivității. Conducătorii evreilor, au arătat, în con-
gresul lor, în ce mod înțelege populația prigonită
să reacționeze demn și eficace.

Hotărârile lor îi arată deasupra împrejurărilor.
Un resentiment natural ar împinge populația biciuită
să se izoleze nu numai de partidul care a pus la cale
tentativele de pogrom dar și de întreaga națiune
inertă sau în mică parte ostilă.

Congresul evreilor pământeni arată că legă-
turile lor cu țara sunt mai trainice decât justele resen-
timente, și căutătura lor blândă pătrunde aparențele.
S'a decis deci nu războiul ofensiv sau de apărare, ci
s'a stipulat o intensă și fățișă propagandă de lumina-
re a mulțimei asupra tuturor chestiunilor sociale.
Argumente simple și limpezi în locul strigătelor și lo-
virilor. Cărți în loc de Hackenkreuzuri. Biblioteci,
săli de conferințe, laboratorii, căminuri, cantine pentru
toată lumea studențescă, în loc de „numerus clau-
sus”. O vastă și intensă campanie culturală, dusă
pană la înființarea de universități populare și școli

serale pentru întârziati, cu stimularea industriei abe-
cedarului înainte de orice, cu spectacole și lecturi
pentru massă. Iar în centrul acestei frumoase ac-
tivity, — ce? chestiunea evreiască? Nici de cum.
Mișcarea dorită nu poate fi numai o vastă și variată
pledorie.

Idealul de urmărit e ridicarea masselor prin cultură
la puțința de a-și verifica sentimentele, de a controla
singură ideile ce li se propun. Atunci agitațiile nu
vor mai fi posibile. Un pumn de oameni nu va mai
cuteză să se pronunțe în numele tuturor. O întreagă
populație n'ar tolera universități închise, tipografii
devastate, obloane trase, un guvern ambigen și au-
torități cu dublu rol de provocare și ocrotire.

Aceste stipulațiuni au fost susținute cu o deosebită
căldură tocmai de reprezentanții orașului unde vrăj-
mășia e mai acută și loviturile mai crunte. Delegații
ieșeni, cei doi directori ai ziarelor devastate, (Lumea
și Opinia) au acționat mai cu râvnă la liniștea
spiritelor, la risipirea neîncrederii.

Congresul U. E. P. a însemnat, și o spunem
fără a nesocoti valoarea cuvintelor, și un mare suc-
ces național: aderența evreilor ardeleni la programul
evreilor din țară. Evreii din ținuturile alipite, fiind în
cea mai mare parte de limbă maghiară și germană în-
clinau a face corp și cauză comună cu minoritățile.
Noua lor orientare către coreligionarii din vechiul re-
gat, face o adâncă spărtură în blocul maghiar de
peste munți. Evreii noștri devin agentul de legătură
de atracție și de desnaționalizare a evreilor unguri
de peste fostul hotar.

Va isbuti oare visul afirmat în acel congres și
care se regăsește pretutindeni în sufletele clare ale
țării, cari toate s'au pronunțat în potruva anacronice-
deziderate și fapte, să grupeze într'un singur cu-
get, țara care simte și gândește? Luptele pentru
cucerirea unei trepte sufletești sunt mai lungi și
mai anevoioase decât goana după aur și putere.

ALADIN.

In jurul unui scandal

Indignați de actul unui ziarist străin, care „câștiga 5000 de franci pe lună” — una din învinuirile ce i s'au adus între altele — mulți confrăți au tăbărit cu drept pe dânsul.

Adus aci pentru a tăia drumuri noi, și necunoscute nouă în ziaristică, gazetarul în chestiune — dracul când n'are de lucru știți ce face — s'a apucat să scrie un roman, în așteptarea apariției ziarului. Un roman de „moravuri românești”, pe care autorul ni-l recomandă așa: „Vă plac istorisirile galante? Vă înnebuniți după povestiri scandaloză? Citiți cartea unui francez care a pătruns sufletul românesc”. Și acest pătrunzător de suflete românești, își botează cartea **Femei nerușinate!**

Titlul vă spune și conținutul; dar vă voi mai adăoga, că rar mi-a fost dat să-mi cadă în mână o carte mai stângaci scrisă, mai sărăcăcios gândită și cu mai multă pornire să speculeze pe acel tovarăș al Sf. Anton, care sălășluște, zice-se, în noi.

Era această nereușită încercare „literară”, un fel puțin cavaleresc al autorului de a se plăti de larga ospitalitate românească. Aceasta este adevărat. Dar, cinstit mărturisit, mi se pare că și expluzarea autorului, cerută de unii, ba anunțată chiar de oficiosul guvernului, ca și confiscarea ordonată de cenzorul polițienesc, sunt măsuri excesive. O carte poate fi primejdioasă, — numai grație talentului sau numai meșteșugul autorului — absente, vai! amândouă, în cazul nostru.

Pricep bine indignarea pe care citirea „Femeilor nerușinate” a putut-o stârni din pricina intențiunilor prea vădite ale autorului, asupra curăteniei căroră dânsul totuși insistă într-o scrisoare care, minune, a fost transmisă presei prin mijlocirea oficioasă a ministerului de externe! Expluzare însă, pentru CE?

Toate îngăduințele, administrative și oficioase, nu vor permite autorului să mai stea în mijlocul unei societăți pe care a insultat-o, dacă a insultat-o, iar dacă aceasta, însăși, nu resimte acea insultă, îngăduitoare, apoi nu măsura violentă a administrației îi va da lecția de demnitate ce-i lipsește. Așchia care intră în deget este gonită afară prin chiar reacțiunea unui organism sănătos. Degetul coace, coptura se sparge, corpul străin trupului se elimină.

Astfel măsura expluzării ia mai mult caracterul unei răzbunări și dorul de răzbunare nu a pus niciodată în evidență dreptatea cauzei.

Cât pentru confiscare, măsura samavolnică, ea era și absolut inutilă față de o lucrare ale cărei merite literare erau la înălțimea unor opere ca „Ce a pățit Mița la panoramă”, și al cărei succes de librărie ar fi fost să fie același. Scrisă evident cu gândul de a provoca scandal și în speranța unor câștiguri bănești, — autorul comparându-se, modest, cu Balzac, Zola, Flaubert sau d. Marguerite — cartea aceasta, prin ineptia invenției și prin forma-i vulgară, prin lipsa aceluia talent care poate la o adică să scuze chiar și pornografia căutată, era dela început condamnată.

Autorul a căzut victimă a prea marelui încredere în sine. Căci nu este destul să invoci pe Mirbeau, cu fraza: „Nu înțeleg cum se pot găsi atâția idioți solemnii, cari vor să proscie în teatru, în carte, în tablou, imaginile voluptuoase”, pentru ca să conjuri pericolul răsturnării acestei propozițiuni. A nu confunda „imaginile voluptuoase” cu simplele porcării, acesta este meșteșugul artistului, la care s'a gândit Mirbeau.

Pe de altă parte, însă, autorul „Femeilor nerușinate” a mai fost și victima noastră. Care dintre noi — și acela să ia piatra și să lovească — s'a oprit, în momentul de expansivitate, specific românească față de străini, să nu istorisească micul cancan, mica istorioară scandaloză, despre cutare sau cutare femeie, pe care a întâlnit-o pe calea Victoriei în automobil, la teatru sau la hipodrom? Cum vreți ca străinul, naiv prin definiție, căci necunoscător al unui mediu care nu e al său, să ghicească ce este adevăr și ce este calomnie ușuratică, aproape nevinovată — atât ne este de inveterat obiceiul clevetirii — în spusele unuia pe care îl consideră cunosător al unei lumi noi pentru dânsul?

Pățania îi va servi; ea ne-ar putea sluji și nouă indirect.

Iată, însă, o lecție mai directă, pe care o găsim într-una din paginile acestei cărți, unde ni se vorbește de „revărsarea de amicitie pe care românii știu să o cheltuiască pentru francezii cari vin în această țară frumoasă, cu o exuberanță aproape meridională și fraze entusiaste, prea lăudăroase, în fața căroră amuțesci, întru atât ele-ți par sulemenite...”

Mai multă discreție în expansivitatea noastră, ne sfătuște autorul, atât de neplăcut impresionat de dânsa încât se crede în drept să ne categorisească drept „țară de minciună”.

Și întâmplarea ne poate folosi, trăgând învățăminte, fără a ne mânia, fără a urla, fără a ne răzbuna, desprețuind numai o ineleganță sufletească incontestabilă, unită cu o exagerată neîndemânare profesională.

O furtună, nu într'un pahar de apă, ci într'un vas ce aduce servicii mai puțin mărturisibile.

PETRE CIORANEANU.

Ezrê

E vineri, după sinagoga jolanie din alt reuc. Tulbură jidorii împedele cu scară de lănguri la cer — cer căderi de apă pentru setea pământului, nesfârșită sete în secete. O clipă, ușa scundă năruși glasuri și înfățișă în cadrul statura lui Ezrê, care apoi nimeri drumul. Ulița se deschidea greu, ochiul victelă neagră liniă goana picioarelor.

Înaintea lui, răzvrătire: o stea se refugie din apa lacurilor și duhoarea enosentă îi vesti maidanul. Ezrê își opri răsufletul, până luna amenință hotărât beznele — indoi spinarea și era acum movila tremurată de friguri sacre în dosul morilei de bălăgar, fân și coji de ouă.

Tresăriri, — suna sângele. Nu izbucni să frângă strângerea cereului de fier în creștet. Li străbătu mîntea înțelegerea din altă seară și Ezrê alese două degete intradins pentru fluer.

Flueratul lui, glas pășăresc, chemare vădită. Un minut căzu și de unde pândesc liniști, ulița dezvălăni o gudurare de căteu — Esther, femeia jidovului chiar care întreține gazul și lumina lămpilor. Ezrê își privi degetele, prerestina mângâieri pe gâtul Estherei, alb.

Cât Esther scădea depărtarea, cereul de fier bătea creierii în turbării. Cu repeziuni Ezrê strivia gura de din față, potrivind vorbele de peste o clipă...

1922

SERGIU DAN

Caietele unui inactual

Caii lui Cibicloc

Urmăresc de câteva săptămâni, puțin amuzat, recenzii prin cari gazetele literare îl acceptă, în sfârșit, pe Călugăr printre scriitorii români. Hotărât, Călugăr a avut o preamăgulitoare; nu e încă tămăie desigur, dar o va avea cu rînd — prea curînd poate... E o lipsă de rezistență împotriva Caiilor lui Cibicloc care nu mă descurajează — dar pe care „Caii lui Cibicloc” prea o meritau cu îndărătnicie — ca să nu mă amuze: Sunt doi ani numai, de când datază apariția lui Călugăr; puțin precaut, am semnalat-o într'un reportaj în care puneam, ca de obicei, dragoste și pasiune. O să notez pentru mai târziu, că de obicei, dragoste și pasiune. O să notez pentru mai târziu, că de obicei, dragoste și pasiune. O să notez pentru mai târziu, că de obicei, dragoste și pasiune. O să notez pentru mai târziu, că de obicei, dragoste și pasiune.

Dacă aș fi critic literar (cum e, de-o pildă, d. Scarlat Struțeanu) aș pune cartea lui Călugăr în „ceardacul literaturii” și i-aș da sfaturi — o, de sfaturi are nevoie multă, Călugăr! I-ași lămurii că nuvela lui, nu-i încă deloc organizată, că n'are idee de compoziție, că eroii nu i se susțin decât pe cărje de imagini, că sacrifică regulat motivația acțiunilor, că proferă pitorescul — un pitoresc admirabil și nou, dar străin caracterului pe care voeste să-l explice — că nu explică nimic și că se lasă târât spre ceia-ceia este mai facil — că buna lui cunoaștere a pitorescului ovresc, nu-i scuză învenția săracă și falsă, de a fi deghizat un ovru autentic în mocanul din Cibicloc, — că se simte prea mult în toate nevelele lui, că el, autorul, e incurabil bolnăvicios și trist, — că... Nu sunt critic literar și aș fi fericit dacă d. Struțeanu i le-ar spune toate astea cu puțină dragoste — nu, nu: cu multă! Ar avea dreptate hotărât și deși dreptatea, în critica literară... Dar asta, e totul o altă chestiune.

Ași vrea să amintesc să-mi amintesc mie — că ceia-ceia n'a îndemnat, la început, să-l semnalez pe Călugăr n'a fost mai cu seamă talentul lui. L'as fi lăsat să aștepte încă zece ani de obscuritate — nicăiri recunoașterea pripită nu e rodnică, pentru artist și pentru critic. N'am făcut eu el: „anticipații literare”. Ne-a nimit numai, în cafeneaua literaturii, unde talente sunt ca frunza, (d. Lovinescu singur, a descoperit vre-o cincisprezece) apariția cuiva care aducea cu el, altceva decât talent: o sensibilitate nouă, o viziune nouă. Am semnalat atunci „un apariția unui talent — nu apariția lui Călugăr — ci bucuria noastră la apariția unei sensibilități”.

Rolul criticului nu e să descopere talente și să le „lanseze”, într'o vreme când talentul lor nu „este” ci „va fi” — e cu totul altul...

Am citit „Caii lui Cibicloc” culegere din nevelele cele mai slabe, ale lui Călugăr. Am găsit acolo, în file sensibilitate de nemulțumiri, mai mărită poate, mai exasperată. A mai hrănit-o în vremea aceasta Călugăr — și-o mai nutrește oare, fie pe stradă, fie la lumina lămpii, cu coatele pe masă? Atâta vreme cât flacăra va ține, merenă cîndă și proaspătă, arta lui Călugăr va fi crescută și validată de sensibilitate lui. E un cărnăci care-l poate îneca, dar care-l poate debarea, ea pe Sindbad, în porturi cîndate și ignorate încă.

B. FUNDOTIANU

Părerile unui Comunist asupra Războaelor

Cu privire la pricinile războaelor, părerea precompanionitoare este aceea a **cauzelor exclusiv economice**. Astfel, cunoscutul economist Loria, se face tare a dovedi că toate războaiele de până acum au fost pricinuite de necesități economice. Aceeași atitudine absolută o găsim în **The great Desillusion** a lui Norman Angel. Acesta crede a pleda împotriva războaiului, sub cuvînt că azi războaiele nu mai îmbogățesc pe învingător. Ceea ce dovedește că publicistul englez socotea că unicul mobil al războaelor este îmbogățirea economică.

Vin apoi opiniunile mai moderate. Două broșuri celebre, una a d-lui Căpitan Bernard de Sérigny, alta a cunoscutului ziarist englez Brailsford, spun că, dacă până în anii din urmă conjuncturile economice aveau o structură în armonie cu pacea, noile forme de Capitalism duc de-a dreptul la războiu. Iată deci, circumscrie la epoca noastră, același absolutism cu privire la cauzele **exclusiv economice** ale războaiului.

Însfârșit, cu privire la războaiul European din 1914, doi scriitori străluciți: Victor Bérard la Paris, și profesorul Millioud la Geneva, — încercau să arate că anumite necesități pur economice ale Germaniei au împins-o la războiu, ca la singurul mijloc de a evita falimentul economiei **private**.

În privirea tuturor acestor teorii, se ridică, în 1918, profesorul de Economie politică de la Paris: Charles Rist. D-sa susține 1) că războaiele cele mai de seamă (războaiul de 100 de ani, cele ale revoluției franceze, cele napoleoniene, cele religioase din veacul al XVI-lea) au avut cauze nu economice, ci ideologice, 2) că, în ceea ce privește războaiul din 1914, — niciodată starea economiei germane nu a fost mai traică și mai înfloritoare. Niciodată **cauzele exclusiv e-**

conomice nu au cerut mai eloquent pacea în Germania. Războaiul actual este „une guerre de magnificence”, așa cum erau cele ale lui Ludovic al XIV-lea. El nu are nici o cauză economică sine qua non.

Dar iată că un Comunist rus, tovarășul N. Bucharin aduce o interpretare care, retezând din absolutismul celorlalte două, aduce vederi pe cât de originale, pe atât de plauzibile.

Mai întâi, însă, câteva lămuriri asupra concepției marxiste a Statului. Un **sistem economic** cărmuiește și organizează producțiunea, circulațiunea și distribuțiunea **bunurilor** economice. Din acest sistem economic se desprinde o **întodmire socială**, cu anumite raporturi între o clasă dominantă și alta stăpînită. Aci nu mai este vorba de **bunuri**, ci de **oameni**. Și **păstrarea, precum și lărgirea acestui sistem social, alcătuește sarcina și rațiunea de a fi a Statului**. Statul este organul care menține și lărgeste legăturile de aspirare a unei clase asupra celorlalte 2).

Așa dar Statul nu este un organism economic; și dacă este politic, aceasta are loc numai în măsura în care orice economie este pusă în mișcare de o **politică**, — fie ea aceea a unei complete abstențiuni. Statul este un organ mai cu seamă **social**, a cărui misiune este conservarea și întărirea unor anumite raporturi de clasă.

Or, războaiul aproape niciodată nu îmbogățește economic. De aceea nu este plănuit și declarat de clasele muncitoare. În schimb, un războiu fericit este cel mai minunat mijloc pentru întărirea unui statu quo social! Deaceia războaiul **nu îl face decât Statul, și niciodată națiunile** 3). În aceste condițiuni, nu este paradoxal a spune că, chiar când el aduce o împușcare a bogăției economice, în schimb, dacă e victorios, el e întotdeauna profitabil **Statului**.

Firește, — războaiele vor prezintă aspecte diferite după structura socială a Statului care îl face. „Statul antic urmărea prin ele lărgirea și Consolidarea instituțiunilor sclaviei. Statele comerciale câștigarea de colonii. Cele industriale, de bușuri. Statele cari trăiesc sub regimul capitalismului financiar, vor să cucerească „zone de influență”. Însfârșit, războaiul dus de un stat proletar, nu poate urmări decât răspîndirea mai departe a alcătuirii sociale de clasă pe care o reprezintă 4).

Iată deci cum antagonismul între părerea celor ce nu văd în războaie decât, sau mai cu seamă **cauze economice**, și părerea lui Rist care vede mai ales cauze de ordin ideologic, — este împăcat grație foarte ingenioasei concepțiuni a tovarășului Bucharin.

Războaiul nu are nici cauze economice, nici economice, — ci numai sociale. El nu este dus nici de un om, nici de un popor, ci de un **Stat**, adică de păzitorul ordinii vechi și a raporturilor de clasă stabilite.

Războaiul nu are nici cauze ideologice, nici economice, — ci numai sociale.

Războaiul este arma cea mai formidabilă în vederea păstrării și întăririi statuquo-ului în relațiunile dintre clasele sociale.

D. I. SUCHIANU.

1) Oekonomik der Transformationsperiode, Hamburg 1922.

2) Asupra pasajilor din Marx și Engels unde se susține această concepțiune, v. Lenin: *The State and Revolution*, V. de asemeni H. Cunow: *Die Marxistische Gesellschafts-gesellschafts-und Staatstheorie*, Fr. Oppenheimer: *Der Staat si Gumplovicz: Geschichte der Staatstheorien*.

3) Bucharin, op. cit. p. 23.

4) Bucharin, op. cit. p. p. 25-26.

5) Bucharin, op. cit. p. p. 25-26.

Politica și afacerile Cutia cu scrisori

Privit cu obiectivitatea necesară, partidul liberal apare în viața politică a acestei țări ca un incontestabil factor de progres.

Organizat la începuturile lui în plin haos, când nu existau nici partide politice, nici nomenclatura diverselor nuanțe, cu atât mai puțin idei și programe de guvernământ, organizarea partidului liberal, trebuie să o recunoaștem a fost prima înjghebare copiată după partidele politice din apus, care puneau ordine într-o alecătuire incoherentă și omogenă, care introducea ideea de disciplină, de program, în mâinile burgheze, într-o lume tânără de avocați, mici negustori și funcționari, lipsită de încheiere, de orice coeziune, chiar de acel spirit elementar de solidaritate indispensabilă mișcărilor de revendicare, și care în societățile vechi și așezate din apus apare ca un fel de instinct de conservare al diferitelor clase sociale. Privită din punct de vedere evolutiv această mișcare apare ca o consecință directă a forței, pe atunci aproape nelimitată a bătrânilor latifundiari și lupta se dădea în chip cât se poate de simplist pentru deținerea puterii. Așa cum mult mai târziu marii proprietari încercară și ei o organizare similară. Dar ceea ce era posibil unei mișcări tinere în care cei mai mulți nu aveau nici ce risca nici ce pierde, era cu neputință pentru o grupare de puternică individualitate, cum era pe vremuri partidul conservator — și până în zilele noastre îl vedem pe acesta desbinat de schisme și rivalități, de certuri și intrigi de tot felul.

Ajutat de rege căruia îi servea ca factor important în lupta surdă în contra boerilor, ținut strâns de Ion Brătianu care pentru crearea unei dogme „liberale” măturase a fi tolerat crima și jaful — tânărul organism liberal se desvoltă încetul cu încetul devenind un puternic partid de guvernământ și își primi consacrară definitiv prin adoptarea de către fostul Rege Carol a sistemului rotației.

Astfel alături de conservatori, partidul liberal deveni cu timpul păstrătorul și, într-o oarecare măsură creatorul unei tradițiuni, lucru care trebuie relevat cu atât mai mult într-o țară tânără și cu o foarte redusă statornicie de moravuri politice, lipsit aproape de desăvârșire de tradițiunea instituțiilor de acest soi.

Alături de mișcarea conservatoare pur individualistă-partidul liberal introducea și la noi tendințele colective democratice.

Dar, din nefericire, organizarea liberală a avut dintru început un păcat inițial, care azi, crescut ca o buruienă pe pământul fertil al progreselor înfăptuite în ultimii 30 de ani, viciază însuși viața politică a țării și otrăvește întreaga at-

mosferă de luptă în care progresul vrea ca statele să-și dobândească — ca orice organism, de altfel — prima cea mai desăvârșită a individualității lor naționale, expresiunea complexului de idei și de interese cari reprezintă azi o națiune.

Copiind anumite esecsențe ale vechilor democrații, din apus, cedând nevoilor de consolidare materială, a majorității membrilor săi, folosindu-se de unealta totdeauna docilă a corpului legislativ și profitând în același timp de necesitatea de consolidare a finanțelor Statului. Liberalii își acordară privilegiul Băncii Naționale, care deveni, sub Carada, piatra angulară a marelui edificiu național-liberal, citadela lor până azi inexpugnabilă: firește, înainte de toate, o operă utilă Statului, căci introduse etalonul de aur, sistemul biletelor garantate de un stoc metalic și consolidă creditul intern și extern.

Dar folosirea acestei instituțiuni, în vederea unei clientele politice, pentru crearea de instituțiuni similare, plasarea aceluiași partizani în consiliile de administrație ale tuturilor acestor întreprinderi, căror se sacrificau însuși institutul de stat și slujbași superiori, toată această savantă operă cu intense ramificații de control în materie de finanțe, și industrie, imixțiunea această imorală a legiitorilor de eri în văzul tuturilor din anumite oficii, jocul nepermis al acordării de acțiuni cu prioritate înalților funcționari și demnitari, întreg acest trafic de conștiințe practicat în public, încât corupția a devenit generală și țara pare că se împarte ca o pradă celor ce au menirea de a o conduce — este poate cel mai îngrijitor din toate fenomenele contemporane pentru că denotă o stare bolnăvicioasă, în contra căreia nici o reacțiune nu s'a produs.

Să nu desperăm însă, deși cangrena aceasta a luat proporții îngrijitoare. În viața noastră politică Carp a fost de multe ori profetic. De o rigidă morală politică — discutabilă din punct de vedere doctrinar — dar definitivă în chestiunile de conștiință el a pronunțat de la tribuna Senatului cândva axioma că omul politic trebuie să fie corect în viața publică și cinstit în viața privată. Iată crezul nostru și nici odată țara nu se va putea ridica adevărat — cu toate bogățiile și resursele ei — câtă vreme paza aceasta nu va deveni monedă curentă, câtă vreme nu se vor stabili restricțiuni și sancțiuni legale fixând incompatibilitatea absolută între omul de afaceri și omul politic. Iar noua Constituție ar fi incompletă dacă nu ar curăța viața noastră publică de acest odios regim.

F. A. V.

cauze se datorește cumplitul impas în care ne găsim azi, când au și studenții și evreii dreptate (și când d-sa toarnă cu atâta convingere gaz peste foc).

Se datorește faptului că un tânăr oarecare — ai cărui tovarăși de vârstă sunt profesori universitari, sau creatori de artă, sau avocați prețuiți, ingineri șefi de șantier, negustori conducători de întreprinderi, directori de operă, oameni în sfârșit care înțărăse acum, ca și în 1917, rândurile culturii românești — un tânăr oare care zic, ocupă un loc în Camera și e moștenitorul unei gazete cu redactori cu tot, ale cărei pagini nu știe cum să le umple.

Și-o fi dând oare seama d. Grigoraș Filipescu, ce crimă comite, în potruva sufletului acestui popor răpind atâta hârtie și muncă tipografică, abecedarelor? Sau își dă d-sa seama cel puțin, cu cât mai mult ar folosi, aceleiași studențimi, dacă în loc de rubricile „spirite”, „filatelista”, „frivole”, și atâtea tăieturi răsuflete din alte gazete, ar da în toată pagina a doua a Epocii, în fiecare zi, rezumatul cursurilor și ar discuta pe larg, ar clamă cotidian, mizeria cumplită în care se sbate tinerețea noastră intelectuală.

C. P.

Expoziții

Tinerimea artistică (Ateneu). Promenada duminicală sau poate societate mutuală de ajutor reciproc.

La Pătrașcu (Ateneu). Singurul nostru neoimpresionist are calitatea de a nu fi virtuos. Redă nu impresii ci viziuni, dematerializând aspectele, aprofundând și realizând armonii mistice cu ajutorul unui colorit fantast, al unei paste hypersensibile. Supără și strica mult prolixitatea în expoziția acestui meșteșugar al culorii.

Da.

„Contimporanul” luând contact cu cercurile artistice tinere dela Paris, Roma, Berlin, München, Anvers, Zürich și Madrid, va organiza o serie de expoziții internaționale de artă și un ciclu de conferințe pe care-l va deschide Marinetti.

Scritorii tineri ai Apusului vor colabora la revista.

DOMNULE REDACTOR,

Ma recitesc cu oarecare mirare, în fragmentul „Tie, obsesia mea”, pe care expansiunea unei îndepărtate inspirățiuni, mi-a comandat-o, într'un ciclu numit al Salomeei.

Dar au trecut ani mulți de atunci și apariția ei astăzi — desfăcută mai ales, din întregul literar ce-o justifică — mi se pare nepotrivită, fiindcă îi dă un aer de personalizare, brutal și supărător.

V-ași fi recunoscătoare, că v-ași gândi la colaborarea mea, dacă desgruparea „eroticei pleduarii” era însoțită de deslușirea acesteia — să-i zic: istorică. Știind că prietenia D-v., n'are niciun motiv să mi-o refuze, vă mulțumesc.

Cu cele mai distinse salutări

CLAUDIA MILLIAN

Adăogim acestei deslușiri pe care admirabila poetă și prietenă ne-o exige, amănuntul precis al neînțelegerii — Claudia Millian ne-a crezut posesorul norocos al altui poem decât al celui apărut în „Contimporanul”. Consimțământul d-sale de a-l publica nu se referă deci asupra bizașului „Tie, obsesia mea”. Din toate acestea, nădăjduim, paginile „Contimporanului” vor profita: Claudia Millian ne va comunica, spre publicare, manuscrisul celui alt poem pe care-l crezuse în posesia noastră, și asupra căruia avem de acum, un drept câștigat.

Punem deci asupra-i, poprire, în grațioasele sale mâini.

Dragă prietene, te inoportunez dacă-ți vorbesc despre câteva erori de tipar, petrecute într'un poem mediocru tipărit totuși în „Contimporanul”? Știu, știu: se răstoarnă, state, capete dansează sub ghilotine, clase întregi cer, cu suferința foamei (o veche amintire de dinainte de război) o altă dictatură și dreptate și chiar la noi: primejdia culturală a numerului clausus... — Știu, dar ce vrei? îndrăznesc să cred, într'o epocă în care viața țării continuă din belșug peste cadavrele a cinci universități suprimate de imbecili (au protestat cumva în bloc, scriitorii? înștiințează-mă!) da, cred încă, devreme ce cred încă în cultură și artă, că a strica și greși o poezie — e totuși un lucru grav, că a nu respecta un text — e un lucru cu deosebire urât.

Eu știu, prietene, munca de luni de zile pentru a confecționa zece versuri cărora vrei să le dai — ce? — puțină proprietate și transparență. Într'o secundă numai de lectură, munca aceasta se consumă. Să stăruim dar pentru perfecțiunea secunde de lectură! Zețarul, el cel rămas încă singurul în contact cu poezia, ar putea fi mai prietenos — nu vreau să spun: mai cinstit. Și corectorul, acest nenorocit funcționar, pe care-l îngăduie numai mizeria și lenevia artistului, ar putea fi mai puțin distrat. Dar n'am nimic acum cu funcționarul.

Am fost propriul corector al proastei poezii (nu sunt niciodată perfect sincer) care a apărut în numărul ultim al revistei noastre. Am fost la tipografie pentru că îmi respect munca și pentru că, până a nutri cu voluptate pe alții (există?), mă nutresc pe mine. Așa dar, după o desăvârșită corectură, aflai că din următoarele patru versuri N'ai întreba nimica și-ai aștepta răspuns.

Ți-ași spune: o lumină din mine s'a ascuns.
vrei să ți-i pun la sobă, pantofoii de mătasă?
Ți-ași spune: ai picioare ca iepuri mici de casă
și vorbele..... etc.

unul a dispărut complect și celelalte doua au apărut întoarse?

Tu știi prietene, importanța virgulei într'un poem. Schimbi virgula și un poem de Mallarmé, devine... Nu, nu devine nimic altceva. Devine numai o stare sufletească pe care te rog s'o crezi tare penibilă.

Vrei să ții seama de aceste câteva cuvinte, pentru cetitorul tău pe care, dealtfel, îl respect prea mult, că sa imaginez că-l pot interesa toate astea. Dacă l'ar interesa... S'ar putea însă să cadă și în mâinile grațioase ale femeii pentru care, în lipsă de cetitori, acest poem a fost scris.

Prietenie.

B. FUNDOLIAN

Un răspuns românesc. Dl Ion Iancovescu, directorul teatrului Mic, a trimis autorului articolului care îi aducea prin „Viitorul”, invinuirii de imoralitate pe chestiuni de repertor teatral, următoarea scrisoare:

DOMNULE (urmează numele)

Nevasta mea, D-na Iancovescu a asistat la piesa „Școala Cocotelor” deci este „femeie nerușinată” cum reiese clar din articolul d-tale din „Viitorul” cu data de 28 Februarie — drept care îți (urmează o expresie care stenografică s'ar putea nota cu inițialele f. p. m. t.) și sunt la dispoziția d-tale.

ION IANCOVESCU

Citiți revistele de avangardă :

„NOI” revistă futuristă, Director E. Prampolini Roma.

„STURM” arta abstractă, Director H. Walden Berlin.

„DE STYL” arta constructivistă, Director: Theo v. Doesburg, Anvers.

„FARBE, U. FORM” revistă modernă, Director: Dietrich, Berlin.

LES FEUILLES LIBRES revistă literară modernă, Paris.

L'ESPRIT NOUVEAU: Director, Ozenfant - Jaanert, Paris.

CRONACHE D'ATTUALITA Director: Bragagli Roma.

MA revistă activistă Viena.
Pentru abonamente a se adresa administrației „Contimporanului”.

Instinctul de conservare al d-lui Grigoraș Filipescu

„Am auzit că în editura *Cultura Națională* a apărut de curând un volum *versuri*; nu l-am citit și promitem să nu-l citim. Dece? *Instinctul nostru de conservare* rămâne.

...Ne miră însă faptul că d-sa crede că studenții...”

EPOCA

Mărturisim că îl bănuiam destul de desvoltat acest instinct al entusiastului domn Filipescu. Gazetele ne-au vorbit doară, cu lux de amănunte, despre modul eroic în care a sfidat moartea războiului, în dosul tancurilor de cărat gunoi, la Bacău.

Dar că acest instinct de conservare să-i împingă prudența până acolo încât să evite să citească chiar descrierile despre războiu, nu ne-am fi închipuit-o, dacă nu ar fi afirmat-o atât de răspicat „Epoca”. Aveam oricum iluzia că eroul atâtor cartușe oarbe trase de la zece pași, și sfârticătorul înverșunat al atâtor manechine în sala Pipart, e cel puțin curios să știe cam ce făcea un camarad al d-sale din armata a doua, pe front în 1917, și să cunoască, din auzite măcar, efectul unui baraj de mitraliere, sau emoțiile unui *Trommelfeuer*.

Dar domnul Grigoraș Filipescu, care și-a apărut destul de prost țara, la timpul potrivit, e gata să ia azi apărarea oricui, chiar nepoftit. Acum de curând, a studențimei; după ce din motive destul de bălăte, o condamnase cu trei zile înainte. Apărător al aceleiași studențimi a cărei mizerie partidul pe odgoanele căruia vrea să parvie, a pregătit-o. Căci, alături de partidul liberal, partidul Conservator a fericit țara românească, timp de o jumătate de veac, patronând o epocă strălucită în care fabricanții de cuie, mucava și zahăr erau cuirasăți cu legi speciale și primeau prime de încurajare pe kilogramul de producție, în timp ce părinții actualilor studenți, mureau de podagră iar copiii lor nu găseau abecedarul, nici pentru leac. O epocă în care se clădiau hipodromuri ca să încurajeze caii de prăsilă și nu biblioteci și laboratorii ca să se încurajeze știința. — Cazinouri ca să se încurajeze prostituția și cavalerii de industrie, și nu căminuri pentru studenți, ca să crească sufletul românesc. Că suntem inferiori ca număr, în învălășeala vieții culturale!

Dar d. Grigoraș Filipescu, știe foarte bine căror

POVESTEA VORBII

Progres și ordine. Când bătrânul zavergiu d. Pherekyde a combătut săptămâna asta, în „comitetul delegaților” constituționali, naționalizarea subsolului d. Ionel I. C. Brătianu i-a răspuns grav că „partidul liberal nu e numai de ORDINE dar și de PROGRES”. Cu o zi mai înainte în același comitet, comandantul partidului liberal a supravegheat cu energie ca articolul prin care se introduce spânzurătoarea presei să nu fie stîrbit, de câțiva, democrați de ultimă ora. Transcriem aci pentru cititorii cari nu pot urmări cu destulă înțelegere sentințele d-lui I. Brătianu, un mic vocabular constituțional, impus de împrejurări:

Progres = Banca Românească.
Ordine = Tăcere mormântală.
Patrie = guvern Brătianu.
Neam = membrii P. L. N.
Național = acțiuni.
Interese superioare = dividende și jetoane.
Țară = un principiu economic...
Opinia publică = urne cu fund dublu.
legal = majoritate.
solidaritate = după alegere:
tun sau mitralieră.
evoluție = racul, broasca și o știucă...
bolșevic = dreptate.
revoluție = libertate, egalitate, fraternitate.
Cinste și muncă = consiliu de administrație.

Suntem la dispoziția cetățenilor pentru tălmăcirea noilor noțiuni pe cari le-ar introduce Constituția partidului liberal în senzul cuvintelor strămoșești.

O veste bună. După laborioase lucrări și discuții contradictorii la cari a participat și d. Vintilă Brătianu, comitetul delegaților a introdus în Constituție la articolul 21, următoarea modificare:

2 **Spațiul atmosferic e de domeniu public.**
Cei ce-au afirmat că sub Constituția liberală nu se va putea respira, rămân niște calomniatori ordinari.

Chestiunea e rezolvată. Cu începere dela 1 Martie Numerus Clausus a fost introdus deocamdată numai la facultatea de medicină. D. Dr. Anghelescu ministrul de instrucție pentru cetățenii țării, a cerut studenților evrei să-și procure cadavre circumcise, contrariu vor învăța numai teorie.

Dornici de carte tinerii Macabei au luat o hotărâre eroică.

În fiecare lună se vor sinucide cinci din ei. Cadavrele vor servi la studiile foștilor camarazi. Pentru ca să se evite certurile și favoritismul, sacrificiul se va face prin tragere la sorși.

După socoteala noastră, în doi ani facultatea de medicină va rămâne văduvă de evrei. Rămâne ca d. dr. Anghelescu să găsească mijlocul de a introduce obligativitatea disecției la drept, litere, filozofie ca și la celelalte facultăți unde rămân evrei.

D. Brătianu face o cură de iaurt. În ultimele zile înregistrăm o recrudescență a mișcării feministe.

Mirajul constituției „în discuție” care o să-și închidă... scoarțele peste câteva zile, procură doamnelor iluzia chîlțipului de fine de sezon. Doamnele feministe, cari fără îndoială nu vor obține dreptul de vot pentru femei, o să-și impune că s'au trezie prea târziu. Asociațiile se vor întremuștra că propaganda n'a fost susținută la timp, ca nu s'a făcut nimic serios și impunător pentru ca această revendicare să treacă mai departe de un deziderat. Facem acest serviciu dezinteresat cauzei unității feministe cu care simpatizăm, prevenind pe luptătoare că totul ar fi fost inutil. În constituția în care se permanentizează, Senatul și se escamotează principiul proporționalității votului universal, înscrierea dreptului de vot al femeilor ar fi fost un anachronism, tot așa de suspect ca și naționalizarea subsolului.

Iar inutil de adăugat că nu simțul estetic l'a oprit pe d. Brătianu să introducă această largă reformă în opera vieții sale.

Au nu cumva și-au închipuit feministele că după experiența votului universal la bărbați, li mai trebuie d-lui Brătianu și tichia de mîrgăritar a drepturilor țărancii? Vă asigur doamnele mele că Monsieur en a assez de cette drôle d'histoire... și că principala sa ocupație acum e să sufle în iaurt...

I. G. C's.

Schimb de amabilități. Când Franța ne exportă un scriitor nul ca Joubert, acesta ne înjură. Când trimitem Franței artiste ca Ventura, al cărui temperament eclipsază răsufăturile indigene... o înjură ei. Cronică de mai jos, reproducă din „Nouvelle Revue Française” și iscălită de un pamfletar ca Maurice Boissard, care-și maschează lipsa de idei și de simț de observație cu o bărfeală de suburbie e un exemplu de bunăcredință și simpatie pariziană față de noi:

„Interpretarea te face să mori de răs. Ce i-o fi venit domnișoarei Ventura să se apuce de teatru? E urâtă, e mărunță, vorbește pe nas și are maniere ridicule de atîta manierism. Mi-o închipui mult mai la locul ei în raionul vreunui magazin de noutăți prezentând articolele clientelor, decât pe scena oricărui fel de teatru. Se zice că în clipa de față joacă pe Camille din *On ne badine pas avec l'amour*. Declarațiile de dragoste ale lui Perlican vor căpăta un înțeles destul de comic, adresate unei atât de frumoșele persoane. Sunt zece ani de când prevedeam, într-o cronică din *Mercur*, interpretarea eroinei din repertoriu, mai ales din Musset, de către aceste oveicute urâte de care e plin Conservatorul. S'a întâmplat. Imi

sunt foarte dragi femeile, și evreicile sunt adesea femei tare frumoase. Adesea au și mult talent de teatru. Găsește numai că s'ar putea face o selecție, în interesul lor și pentru agrementul nostru”.

Predica din Bordel. Antartul incult dela Direcția Teatrelor, incapabil de a alcătui un repertoriu pentru propria sa panoramă, intervine totuși în afișul celorlalte teatre. Astfel, dojenește aspru, prin „Viitorul” direcția „Teatrului Mic” pentru spectacolul „Școala Cocotelor”. Invinuiri de imoralitate. Atitudinea d-lui Mavrodi, care iese din alcovul dela cancelaria teatrului Național, cu pantaloni descheiați și cu bretelele desprinse, pentru a răzni în vocabularul și în sintaxa lui specială, prelegeri publice, de morală, birnicilor săi dela scenele particulare, pînă de înconștiința prostului și de ingratitudea valetului care și-a lepădat livreaua.

Căci preacurvarul moralist, meșterul ejaculator care a hărăzit tapiseriilor din biroul lui Ion Ghica o duritate nouă, uită că celelalte teatre impuse unui bir de patru prezece milioane anual sub forma taxelor și timbrului pentru susținerea „primei noastre scene” primesc implicit obligația inexorabilă de a juca pornografia și obscenitățile, de a exhiba toate Mițele și Tanțele tavernelor artistice pentru a ispiti publicul, șovăitor în fața prețului de intrare supraîncărcat de impozite.

Ar face mai bine deci eroticul Mavrodi să închidă ochii asupra mijloacelor prin care i se procură formidabila sumă pentru acoperirea misterioaselor și inexplicabilelor sale deficite.

(Ne închipuim că cetitorii cunosc chestiunea deficitului, de un milion al celui mai plin și mai frecventat teatru din țară.)

Și apoi pornografia scenelor noastre private mai are și alte titluri la recunoștința cetătorului lor agramat.

Asistând până seara târziu la spectacolele lor lubrifiante; priapismul directorului general se va găsi stimulat pentru a doua zi. Astfel va face să propășească instituția în care competiția lui se străduiește zilnic, în ritmuri de piston.

Să adăogăm, în trecut, că în ciuda titlului ei suspect, comedia „Școala Cocotelor” e o decentă piesă de moravuri scrisă și condusă cu vervă, și în care se mișcă personaj caracterizate ferm.

Comentarii deprimate. O notiță ciudată în revista d-lui Pamfil Șeicaru. Acest confrate ne mărturisește adăncă sa dezamăgire de a nu se fi putut delecta, la lectura articolelor publicate în *Adevărul* de către excomisarul regal Răutu, cu descrierea palpantă a cazurilor precise de înec în Nistru, de cazuri inchișitoriale, de silurii, de ostireii, etc.

Într'adevăr d. maior Răutu nu ne-a filmat nici un caz din acele sute și mii cari compun martirologiul Basarabiei?

Fostul comisar regal a denunțat conștiinței românești un sistem de guvernământ o metodă de excepțională asuprire a unei provincii. Contestă d. Șeicaru realitatea acestui sistem, a acestei metode? Ar fi prețioasă o neșoavelnică fixare a credinței sale în această chestie. Nu mai puțin interesantă ar fi din partea o apreciere sinceră a atitudinii unui fost militar, care, pasibil încă de penalitățile marțiale, întărește prin actul său de nobilă revoltă protestul poporului român împotriva unei stări abominabile de lucruri ce interesează în gradul cel mai înalt însăși apărarea națională, însăși unitatea românească. Cazurile speciale? Li este oare atât de greu d-lui Șeicaru să-și închipue ca în primul rând, ele nu au o valoare decât prin sistemul în care sunt înglobate și că, în al doilea rând, descrierea lor trebuie lăsată pentru vremuri mai îndăuuitoare când nu vor mai putea fi calificate de delatări?

În tot cazul este deprimantă ostilitatea cu care o conștiință liberă ca a d-lui Șeicaru întâmpină cea mai frumoasă pildă de umanitate și de curaj civic ce ne-a fost dat să înregistrăm în ultimul timp. Căci în actul maiorului Răutu, care și-a părăsit o carieră facilă spre a înfrunta, fără pregătire, fără avere, ci doar cu naiva sa credință în puterea de regenerare a societății românești, asprele reversuri ale vieții, în acest act de nobilă răzvrătire se închid multe din nădejțile noastre în mai bine.

Interviewul d-lui Iorga. Il găsiți în ultimele numere ale „Universului” model de incoerență și de politicianism sofistic:

„Camerile actuale n'au dreptul să voteze o Constituție. Noi însă vom discuta în Parlament Constituția ce ni se propune... Libertatea presei este necesară nu însă și pentru foile comuniste și anarhiste...”

Cităm de altfel o frază rogând pe d. Iorga să ne lămurească înțelesul ei: „pentru publicațiile imorale admitt intervenția imediată a procurorului, (Vezi cazul Flaubert. N. R.), chiar dacă, pentru a vedea anumite lucruri, cetățeanul ar trebui să se desbrace și să se uite înăuntrul...”

Vintilă și Ploaia. Într'unul din marile sale discursuri, pe cari „Viitorul” le publică în extenso d. Vintilă Brătianu, explică de ce n'au semănat grâu țării: pentru că n'a plouat!

Dela un ministru de finanțe și doct economist, nu putem pretinde mai multă ignoranță. Orice logofăt sau contabil de moșie i-ar fi putut suflă d-lui Brătianu că țării preferă să cultive orzul și ovăzul, pentru, simplul motiv că acestea fiind „libere la export” și nesupuse prețului maximal, sunt foarte căutate de samsarii de cereale.

Se câștigă mai puțin cu grăul, astăzi decât altădată.

— I. G. C's.

Cultura d-lui Mavrodi

Pentru a pune capăt, insinuarilor calomnioase cari spun că d. Director General al Teatrelor e cu desăvârșire analfabet, publicăm următorul certificat de patru clase liberat pe vremuri de o școală primară din Iași, elevului Mavrodi Alexandru. Titlurile modeste ale actualului director deși ne-au îndemnat să investigăm, în zadar, pentru găsirea unei dovezi de studii superioare, gimnaziale de pildă, alcătuiască totuși un document îndestulător pentru a înlăcui etern orice învinuire de analfabetism:

CERTIFICAT DE ABSOLVIRE (No. 81)

Noi, Președintele comisunii examinatoare pentru examenul de absolvire, instituită la „Școala Primară Vașile Conta” din Iași, certificăm prin aceasta că elevul Mavrodi Alex., născut în Prinkipo 1883 de naționalitate grec, de religie ortodox a obținut nota medie 4.75 (patru șaptezece și cinci) pe temeiul căreia juriul examinator având în vedere că numitul elev a fost repetent și se prezintă pentru a doua oară la examen îi liberează certificatul de absolvire spre a se bucura de toate drepturile și prerogativele acordate de legi și regulamente.

Dăm mai jos un extract din foaia matricolă:

Aritmetica	4 (patru)
Intuiție	5 (cinci)
Cetire și Memorizare	4 (patru)
Compunere	3 (trei)
Istorie	6 (șase)
Geografie	5 (cinci)
Exerciții gramaticale	2 (două)
Frecventarea	10 (zece)
Deseu	3 (trei)
Conduita	10 (zece)
Caligrafia	5 (cinci)
Muzica Vocală	10 (zece)
Gimnastica	10 (zece)
Religia	9 (nouă)

Urmează semnături.

„Femei nerușinate”

„Moravuri românești”

Am cules, pentru beneficiul cititorilor noștri, câteva cugetări alese din cel mai recent roman al unui francez, care ne asigură că „a pătruns sufletul românesc”, povățuindu-ne că, dacă ne plac „istoriile galante și povestirile scandaloase”, să-l citim.

L-am citit: și am reținut:

...dar cocheta poseda deja *spiritul rasei*, și, dacă îi plăcea dragostea băieților frumoși, *prețuia însă mai mult ca orice banii*....

Și iată cum vede autorul țara pe care o descrie:

...A, cât de mult îi plăcea el (un francez No. 2) Florichii, mai întâi pentru fizicul său așa de atrăgător, și apoi pentru calitățile sale sufletești așa de străine de dânsa, așa de *surprinzătoare în această țară de minciună*....

Femeile din România? Iată ce crede autorul despre dânsule și despre compatrioții săi cari au putut să se căsătorească cu vreuna din ele:

...De ar fi fost liberă, poate că ar fi fost destul de prost (francezul, fără de prihană din roman No. 2) sa se căsătorească cu dânsa — ca alți francezi, veniți pe vremea războiului în România, bieții fluturazi necunosători, uluiți de flacăra unei priviri galeșe, cari au luat de neveste românce fermecătoare, *nestatornice, înșelătoare și necurate*...

Cum se poartă românii cu francezii? Ascultați:

...Acesta pririse pe Jacques cu acea revarsare de amicitie pe care Românii știu să o cheltuiască pentru Francezii cari vin în această țară frumoasă, cu o exuberanță aproape meridională și cu fraze prea entusiaste, prea laudăroase, față de cari amuțesci, atîta și se par sulemenite...

Iar societatea pe care o fi cunoscut-o, o prezintă astfel:

...Marele succes al acestor reuniuni erau tablourile vivante animate, tablouri mai mult decât licențioase, bestiale, și la cari luau parte nu numai câteva perechi de figuranți, plătiți în acest scop, dar și mai ales, invitații d-nei Căpăreanu, oameni cu totul dezrobiți de *acel sentiment occidental* și învechit ce se numește *pudoare*....

Și cam așa la fiecare pagină.